

Hét handboek voor het schrijven
van een spannend kort verhaal

Short Thrill *schrijven*

IN 21
PRAKTISCHE
STAPPEN

Sietske Scholten

Short
Thrill
schrijven

Sietske Scholten

inhoudsopgave

inleiding	4
start met shortthrill geheim	6
stappenplan	12
1. inspiratie	16
2. personages	20
3. drijfveren	24
4. conflict	30
5. plot	36
6. tijdlijn	42
7. kader	48
8. setting	54
9. vertelperspectief	58
10. spanningsboog	64
11. inleving	70
12. interne monoloog	74
13. dialoog	82
14. diepgang	88
15. schaven	94
16. schrappen	98
17. eerste zin	104
18. titel	108
19. redactie	112
20. beeld	116
21. delen	120
klaar!	124

Van Sietske Scholten verschenen eerder:

De fatale uitweg
De schaduw van Elvira
Beet
Zoek mij niet
Odins lot
Half een

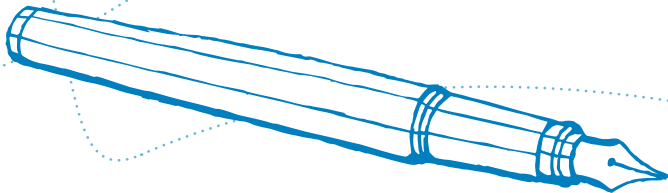
Kijk op www.sietskescholten.nl voor meer informatie over Sietske Scholten en haar boeken. Blijf op de hoogte door je aan te melden voor de nieuwsbrief op de website en/of volg Sietske Scholten op social media.

inleiding

Een spannend kort verhaal neerpennen dat nauwelijks twee A4'tjes beslaat, hoe moeilijk kan het zijn? Toen ik er jaren geleden eens goed voor ging zitten, bleek het toch lastiger te zijn dan ik dacht. En dat terwijl ik op dat moment al vier boeken had geschreven.

In feite verschilt een kort verhaal niet veel met het schrijven van een complete thriller of roman, behalve dat het verhaal is teruggebracht tot de essentie. Het grote voordeel vind ik echter dat het schrijven van een kort verhaal een veel sneller schrijfproces kent. Ik doorliep de verschillende schrijffases niet in enkele maanden, zoals bij mijn thrillers en romans, maar in slechts enkele dagen. En dat bleek zo'n goede leerschool te zijn, dat ik besloot een tijd lang elke week een ShortThrill te schrijven om het goed in de vingers te krijgen. Hoe vaker ik het deed, hoe sneller en beter ik de stappen kon nemen om een verhaal te bedenken dat goed in elkaar stak. Het herschrijfproces werd korter, omdat ik voor het schrijven al duidelijk wist wat ik wilde vertellen.

Maar ik ontdekte ook een bepaald patroon in het schrijfproces. Een patroon dat veel overeenkwam met de stappen die ik nam bij het bedenken van een theatervoorstelling en de tools die ik mijn theaterleerlingen meegaf bij het maken van scènes binnen mijn theaterlessen.

De dramaturgische kennis die ik tijdens mijn opleiding als theaterdocent had opgedaan, kon ik één op één gebruiken bij het structureren van een verhaal. Want of het nou theater is of een geschreven tekst, het gaat bij beide om het verhaal. Hoe breng ik het verhaal dat ik heb bedacht het beste over op de lezer of de toeschouwer? Als schrijver heb ik het geluk dat ik mijn theateropleiding als basis heb. Jarenlang maakte ik ieder cursusjaar met al mijn theatergroepen (van kleuters tot en met volwassenen) theatervoorstellingen. Daarnaast stond ik ook enkele dagen in de week als basisschoolleerkracht voor de klas. Met mijn groep acht leerlingen schreef ik zelf ieder jaar de afscheidsmusical, repeteerde ik wekenlang met ze en brachten we de musical op toneel.

Met schrijven begon ik pas na het overlijden van mijn partner. Doordat ik alleen kwam te staan met mijn baby en peuter had ik nauwelijks tijd om te rouwen. Ik begon het van mij af te schrijven en ontdekte mijn passie. Eerst autobiografisch, maar al snel ook fictief. Mijn theaterervaring en -achtergrond nam ik mee bij het schrijven van verhalen, want lezers verschillen niet veel met theaterpubliek.

Nu wil ik de kennis die ik heb opgedaan bij het schrijven van korte verhalen graag delen met jou, zodat het ook jou houvast biedt bij het schrijfproces. En zo komen mijn drie professies (schrijver, docent en theatermaker) opeens samen in dit handboek. In de opbouw van dit boek heb ik geprobeerd om het zo praktisch mogelijk voor je te maken. Geen ellenlange uiteenzetting van de theorie, maar een korte, heldere uitleg en gerichte opdrachten. Alles met het doel om jou te begeleiden in het schrijven van een kort verhaal.

Ik wens je veel succes en vooral heel veel schrijfplezier!

Lieve groet,
Sietske Scholten

start

We staan aan het begin van jouw schrijfproces bij het maken van een ShortThrill! Natuurlijk kun je nu een pen op het papier zetten of je vingers op je toetsenbord van je computer plaatsen en uit het niets beginnen met het schrijven van een verhaal. Al improviserend zal er iets ontstaan wat je van tevoren niet had bedacht. Je laat je meevoeren in je schrijfflow en zonder te weten waar je heengaat, ontwikkelt het verhaal zich, terwijl je het schrijft. Dat klinkt heerlijk en als je de behoefte voelt om op die manier te schrijven, blijf dat dan ook vooral doen. Er kan een prachtig verhaal ontstaan en je kunt verrast worden door je eigen fantasie. Maar er bestaat ook een kans dat je hele stukken zult moeten

herschrijven of dat je je verhaal uit pure frustratie in de (digitale) prullenmand werpt, omdat het verhaal nergens naartoe lijkt te gaan.

Dat kan anders, want het bedenken van een verhaal vraagt, naast fantasie, ook gewoon om techniek, net als ieder ander ambacht. En het mooie van techniek is, dat je het kunt leren. Als je weet hoe het theoretisch werkt, veel oefent, experimenteert en leert, wordt het construeren van een verhaal steeds makkelijker. Maar voor ik je in het diepe werp om je eigen verhaal te construeren, laat ik je eerst de basistechnieken ontdekken aan de hand van één van mijn ShortThrills.

OPDRACHT

Lees de ShortThrill GEHEIM. Wat denk jij dat de belangrijkste momenten zijn in het verhaal? Schrijf voor jezelf de zinnen op die de kern van dit verhaal bevatten.

Geheim

Ze haat zichzelf om wat ze gaat doen. De spanning knijpt haar keel dicht en moeizaam slikt ze een stukje worst door. Sander brengt zijn vork naar zijn mond en ze vangt zijn onbezorgde blik als hij het vlees van zijn vork hapt. Al kauwend glimlacht hij naar haar en gespannen glimlacht ze terug. Hij heeft geen idee van de leugens die ze hem de afgelopen weken heeft verteld. Maar wat kon ze zeggen? Hoe ze ervaart van de momenten dat ze bij Job is? Dat ze pas het gevoel heeft dat ze gelukkig is als ze bloot tegen Jobs naakte lijf ligt, als ze haar handen over zijn warme huid laat glijden? Hoe opgewonden ze raakt als Job haar kust op plekken waar Sander, hoe hij zijn best ook doet, haar al tijden niet meer weet te beroeren? Het laatste wat ze wil is Sander kwetsen. Dat is nooit haar bedoeling geweest. Ze weet dat haar vertrek hem zal breken. Zij is zijn wereld. Hij

zal er nooit overheen komen. Ze tikt op het scherm van haar telefoon naast haar bord. Nog zeven minuten. 'Verwacht je iets?' vraagt Sander. Miranda richt zich op van haar scherm en kijkt hem secondenlang aan. 'Het spijt me.'

Hij heeft geen idee van de leugens die ze hem de afgelopen weken heeft verteld.

'Zo erg is het niet.' Hij knikt naar haar telefoon. 'Kijk gerust, ik vroeg mij alleen af of er iets aan de hand was.'

Ze weet dat hij oprecht is. Na dertien jaar huwelijk herkent ze de subtiele intonatieverandering in zijn stem als ze een lichte ergernis bespeurt die hij probeert te verbergen, maar zijn stem klinkt net als anders. Hij heeft geen idee wat hem te wachten staat. Misschien zou het makkelijker zijn geweest als hij het had zien aankomen. Als hij boos op haar was geweest en zich ertegen had verzet, maar daar is het nu te laat voor. Het zal hem volledig overvallen. Haar maag draait zich om

bij de gedachte en de tranen branden achter haar ogen. Ze had Sander dit graag bespaard. 'Hé,' zegt hij als hij haar vochtige ogen opmerkt. 'Wat is dat nou?' Hij schuift zijn stoel naar achteren en loopt om de tafel heen naar haar toe. Hij legt zijn vingers tegen haar elleboog en begeleidt haar omhoog. Zijn sterke armen slaat hij om haar heen en kort legt ze haar hoofd tegen zijn schouder. Ze ruikt de vertrouwde geur van rauw vlees dat, ondanks de overjas die hij in de slagerij draagt, toch iedere dag tot zijn kleding weet door te dringen. Ze recht haar rug en zoekt Sanders ogen. De tijd begint te dringen. 'Dank je wel.' 'Waarvoor?' 'Weet dat ik van je houd, Sander,' zegt ze. Hij glimlacht en legt zijn grote werkmanshanden tegen haar wangen. Ze ruikt de kruidige geur die elke dag in zijn handen trekt bij het kneden van het gehakt. Diep inhaleert ze en sluit haar ogen. Een traan tuimelt over haar wang in de richting van Sanders duim en teder veegt hij het vocht uit over haar huid. Ze sluit haar handen om zijn polsen en zachtjes schudt ze haar hoofd. 'Ik...'

'Ssst,' sust Sander. 'Het is

goed.' Hij drukt een kus op haar kruin en laat haar hoofd los. Zijn onwetendheid raakt haar. Kon het maar pijnloos. Ze kijkt naar Sander die weer op zijn stoel is gaan zitten en een nieuwe hap neemt van zijn braadworst. Dit is het moment. De zenuwen gieren door haar lijf. Ze drukt opnieuw op het scherm van haar telefoon. Nog even en haar leven met Job kan beginnen. Haar koffer staat al klaar. 'Kom, ga zitten, je eten wordt koud,' zegt Sander. 'Ik ga,' zegt ze. 'Nu? Eet eerst. Je hebt je worst amper aangeraakt.' 'Weg bij jou,' gooit ze eruit en ze wacht gespannen zijn reactie af. Met een glimlach houdt hij haar blik vast alsof de woorden zijn oren niet hebben bereikt en in het luchtledige tussen hen in zijn blijven hangen. 'Ik heb iemand leren kennen via mijn werk. We zijn verliefd.' Zijn blik verstrakt. Zijn glimlach verdwijnt. Een steek schiet door Miranda's onderbuik als reflectie op de pijn die ze bij hem veroorzaakt. 'Het spijt me,' fluistert ze en ze werpt een blik door het keukenraam dat uitzicht heeft op de weg. Waar blijft Job? 'Wacht je op hém?' zegt Sander

en hij neemt een nieuwe hap van zijn braadworst. 'Ik had het je eerder willen zeggen.' 'Iedereen heeft geheimen,' zegt hij schouderophalend. Miranda drukt nogmaals op het scherm van haar telefoon. Vijf minuten over. Ze heeft geen bericht of gemiste oproep en zijn auto staat er ook nog niet. 'Komt hij je ophalen?' vraagt Sander. Miranda ziet hem jus over de laatste kruimels aardappelen op zijn bord gieten en hij plaatst de lepel terug in het pannetje. Verbaasd realiseert ze zich dat zijn reactie anders is dan ze had ingeschat. Sander lijkt niet gebroken. Hij lijkt ook niet gekwetst. Ze bespeurt zelfs geen boosheid. Hij schraapt met zijn vork over zijn bord om de laatste restjes erop te schuiven. Smaakvol stopt hij de vork in zijn mond. 'Eet je dit nog op?' vraagt hij haar en knikt naar haar bord. 'Ik zei: ik ga bij je weg.' Sander prikt zijn vork in de braadworst op Miranda's bord en tilt hem omhoog. 'Dan eet ik hem op.'

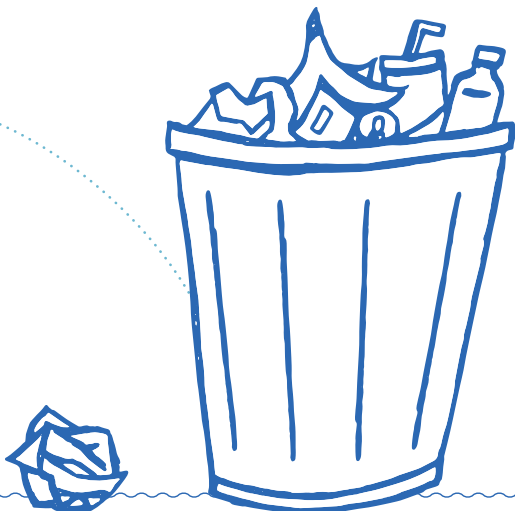
'Doet het je dan niets?' roept ze uit. 'Ik vergeef je je misstap. Pak jij het toetje?' 'Het dringt volgens mij niet tot je door dat ik écht bij je wegga.' Sander kijkt naar haar op en schudt meelijwekkend zijn hoofd. 'Hij komt niet.' 'Wat bedoel je?' zegt Miranda. Sander neemt een hap van de braadworst. 'Dat je tevergeefs op Job wacht.' Miranda verstijft. Razendsnel gaat ze haar zinnen na die ze zojuist tegen Sander heeft gesproken. Ze heeft Jobs naam niet genoemd. Sander kan zijn naam niet weten. Hij kent Job niet. 'Beter gezegd, hij is hier al,' zegt Sander

Hij knikt naar de halve braadworst aan zijn vork.

kauwend. 'Je hebt een goede smaak moet ik zeggen.' Hij knikt naar de halve braadworst aan zijn vork. Vol weezin kijkt ze hem aan en ze balt haar vuisten van onmacht. 'Waar is hij?' schreeuwt ze. 'Waar is Job? Wat heb je met hem gedaan?' 'Iedereen heeft geheimen, Miranda.' Grinnikend neemt Sander een nieuwe hap van het vannacht zelf geslachte vlees en knipoogt naar haar. 'Ik ook.'

Is het gelukt? Heb je de belangrijkste zinnen gevonden? Besef dat jij, als lezer, zelf bepaalt hoe je een tekst interpreteert. Wees dus niet onzeker of je de juiste zinnen hebt gevonden. Er bestaat geen goed of fout.

Tip: Een tekst is net als een schilderij. Jij als lezer ziet het schilderij hangen en trekt jouw conclusies over dat wat je denkt te zien. Jij observeert het vanuit jouw belevingswereld, jouw normen en waarden, jouw voorkeuren en afkeuren, jouw associaties, jouw persoonlijkheid en jouw emoties. Wat jij belangrijke momenten vindt, kan een ander niet eens opvallen, en andersom. Als schrijver heb ik echter wel een bepaald doel met de tekst. Als ik datgene wat ik heb bedacht weet over te brengen bij de lezer, dan is mijn doel geslaagd.

Wat wil jij overbrengen met jouw verhaal? Dat zul je tijdens de komende stappen gaan ontdekken. Ik neem je mee door het hele schrijfproces en geef je volop gelegenheid om te experimenteren bij het vormen van jouw eigen ShortThrill. Beperk jezelf niet met zelfkritiek of een waardeoordeel, maar vind vooral plezier in het mixen en

herschikken van de ingrediënten die ik je toereik, waardoor je verhaal uiteindelijk groeit en verbetert. Je gaat vanzelf ontdekken wat wel en wat niet werkt. Aan de ShortThrills die ik schreef, gingen ook meerdere versies vooraf. Ik heb het net zo lang herschreven en eraan geschaafd tot ik kon zeggen: het is af.

Tip: Per stap geef ik je opdrachten die aansluiten bij mijn uitleg en waarbij je de kennis die je hebt opgedaan direct kunt toepassen. Het is handig om voor jezelf een planning te maken, wanneer je de opdrachten gaat maken. Zet in je agenda dat je iedere dag een opdracht maakt en houd jezelf eraan. Schrijven vraagt om discipline en doorzettingsvermogen. De drukte van alledag slokt veel tijd op en voor je het weet is er een week voorbij, waarin je korte verhaal stilligt met de kans dat het misschien nooit afkomt. Geef het schrijven prioriteit en maak er ruimte voor in je dag. Kies een vast moment en houd je aan je planning, zodat je binnen de tijd die je voor jezelf hebt uitgezet, je verhaal afrondt.

Ligt het toch een tijdje stil? Of merk je dat je gemaakte planning niet realistisch is? Maak een nieuwe planning, pak de draad weer op en zet door. Het gevoel dat je krijgt van een verhaal dat klaar is, is euforisch en dat wil ik je graag laten ervaren.

overzicht stappenplan

1

Bedenk een verhaal.

2

Creëer personages. Twee á drie heeft de voorkeur bij een ShortThrill.

5

Omschrijf het plot en bedenk een plotwending die de lezer niet zal verwachten.

4

Maak de drijfveren van je personage tegengesteld aan elkaar, zodat er een spannend conflict ontstaat.

3

Geef ieder personage een diep verlangen. Een drijfveer.

6

Werk de tijdlijn uit van je verhaal. Wat gebeurt er op welk moment?

7

Kies door middel van de tijdlijn het exacte kader van je ShortThrill.

10

Check je spanningsboog. Zit de climax op de juiste plek?

8

Bepaal de setting van je verhaal.

9

Kies je vertelperspectief.

11

Voeg aan je tekst alle bewegingen en handelingen toe, alle zintuigelijke waarnemingen en de observaties die je hoofdpersoonage doet bij andere personages.

12

Verwerk de interne monoloog van je hoofdpersoonage in je tekst. Wat denkt je hoofdpersoonage?

14

Breng diepgang aan in je tekst.

13

Schrijf de dialogen uit die je hoofdpersoonage heeft met anderen.

15

Herschrijf je verhaal tot je alles hebt beschreven wat je wilt vertellen.

17

Schaaf net zo lang aan je verhaal tot ieder woord op de juiste plek staat.

18

Bedenk een sterke eerste zin, laatste zin en titel.

16

Schrap je tekst tot ongeveer duizend woorden.

19

Check je tekst op typfouten en spelling.

21

Deel je ShortThrill met de wereld!

20

Voeg een beeld toe aan je ShortThrill.

“Schrijven is een ambacht.
Het vereist, naast fantasie,
ook vooral techniek.”

step 1
inspiratie

step 1 inspiratie

Voordat je kan beginnen met het schrijven van een verhaal, heb je een idee nodig. Maar hoe kom je aan inspiratie voor een idee? Ik start meestal vanuit een fascinatie. Een deel van mij is in het echte leven altijd bezig met observeren en verwonderen op een afstandje, als een soort drone. Terwijl ik op de trein sta te wachten, vang ik een gesprek op tussen twee mensen, tijdens het kijken van een film ontdek ik een interessante invalshoek. Maar ook als ik een boek lees, kijk naar kunst, luister naar muziek, een krantenartikel of een column in een tijdschrift lees, passeert er soms iets dat mij inspireert. Het is handig om die fascinaties te noteren, zodat je daaruit kunt putten op het moment dat je een verhaal wilt gaan schrijven. Als ik de ruimte en de rust heb, neem ik zo'n fascinatie en ga ik associëren. Ik laat mijn gedachten de vrije loop en via allerlei zijpaden begint zich een flard van een verhaal te vormen. Lang niet alles wat ik bedenkt, mondt uiteindelijk uit in één verhaal. Er

zijn vaak meerdere ontkiemende verhaaldeeeën in zo'n associatieproces en vaak is er slechts één goed genoeg om uit te bouwen.

Om tot een plot te komen, ga ik meestal wandelen. Als mijn lijf in beweging is, komt mijn hoofd vaak ook in beweging. Gelukkig woon ik in een prachtig stukje Nederland en ben ik al na enkele minuten wandelen bij de IJssel. Ik slenter langs de strandjes met de muziek van Ludovico Einaudi of Max Richter uit de koptelefoon op mijn oren. Ik trek mij al lopend terug in mijn binnenwereld en zoom in op zo'n fascinatie of zo'n prematuur verhaaldee. Ik stel mijzelf tientallen waaromvragen en zoek naar antwoorden tot alle elementen zich beginnen samen te voegen tot een plot.

Tip: Het is belangrijk om goed je ogen en oren open te houden, want alles wat je leest, hoort of ziet, kan zich vertalen naar een idee voor een verhaal. Bewaar die fascinaties en ideeën voor het moment dat je tijd en ruimte hebt om ze verder te kunnen gaan uitwerken. Het is handig om ze gelijk op te schrijven in bijvoorbeeld een schrijfblok of schriftje, of op te slaan als memo in je telefoon.

OPDRACHT

Spit de krant (papier of digitaal) door op zoek naar drie berichten die je fascineren. Ga bij jezelf na wat het precies is dat je interessant vindt aan deze berichten. Wat roept het bericht bij jou op? Het hoeft geen directe (of logische) relatie te hebben tot het bericht, het kan ook zijn dat er bij jou een gedachtegang ontstaat die leidt tot iets dat jou fascineert. Het krantenbericht is in dat geval slechts het startpunt. Scheur deze drie krantenberichten uit, of als je online iets gevonden hebt, zet de berichten bij elkaar in een map, zodat je ze makkelijk terug kunt vinden. Je hebt deze berichten nodig voor de opdracht bij stap 3, dus bewaar ze.

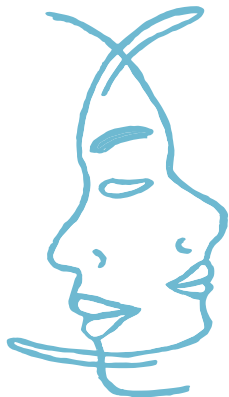
“Het is handig om je fascinaties te noteren, zodat je daaruit kunt putten op het moment dat je een verhaal wilt schrijven.”

step 2 personages

stop 2 personages

In een thriller of roman is het belangrijk dat je personages zich ontwikkelen. De hoofdpersoon is aan het begin van het boek een ander mens dan aan het eind van het boek, want alles wat hij/zij heeft meegemaakt, heeft niet alleen uiterlijke gevolgen gehad, maar ook interne gevolgen. De hoofdpersoon is anders gaan denken over dingen of mensen, of anders gaan handelen. Misschien was het personage aan het begin van het boek een bullebak en komt deze in de loop van het boek tot inkeer en gooit zijn of haar hele leven om, om een goed mens te worden. Of misschien precies andersom. De personages hoeven natuurlijk niet per se ten goede te veranderen. De hoofdpersoon kan een lief en hartelijk personage zijn in het begin, maar door dingen die hem/haar overkomen, zich verharderen in de loop van het verhaal en aan het eind iemand geworden zijn die in niets meer lijkt op dat lieve personage uit de eerste hoofdstukken. Die ontwikkeling geeft het verhaal diepgang.

Maar dat is niet het enige wat een personage nodig heeft. Ik wil dat het personage gaat leven in het hoofd van de lezer. Ik wil dat de lezer met de personages kunnen meevoelen, bang zijn als er gevaar dreigt, boos als hen iets overkomt, verdrietig als ze iets verliezen. Daarvoor zijn er personages nodig van vlees en bloed. Maar hoe doe je dat? Hoe kom je zo dichtbij dat je je als lezer gaat identificeren met een personage? Ik doe dat door zelf in de huid te kruipen van het personage en mij voor te stellen dat ik het personage ben. Maar daarvoor moet ik wel precies weten wie het personage is.

Laten we opnieuw kijken naar mijn ShortThrill GEHEIM. Is het je opgevallen dat ik niet heel expliciete informatie geef over Miranda, Sander en Job, de personages in mijn verhaal? Ik gebruik alleen dat wat nodig is voor het verhaal. Als schrijver breng ik mijn personages in beweging en in die beweging onthullen ze van alles over zichzelf. Uit de dingen die de personages zeggen, en misschien nog wel meer uit de dingen die ze juist niet zeggen, kun je veel ontdekken over hun karakter. En ook door hun denken en handelen wordt duidelijk wat voor personages ze zijn. Zijn ze daadkrachtig, of een beetje aarzelend? Verontschuldigen ze zich in praktisch elke zin?

Of praten ze op een zelfverzekerde, misschien zelfs arrogante toon? De manier waarop personages spreken, denken en handelen, levert meteen een bepaald beeld op van die persoon. Daarom is het beter om je personages te laten zien in hun doen en laten, in plaats van ze te beschrijven, oftewel: *Show, don't tell*. Hoe meer je de personages in lastige situaties brengt, hoe meer ze onthullen over hun karakter. Want als alles voorspoedig gaat, kan je personage misschien een bepaald beeld van zichzelf willen geven, maar als je je personage in een stressvolle situatie brengt, zal zijn of haar ware karakter naar boven komen.

OPDRACHT

Verzamel uit de ShortThrill GEHEIM alle informatie die je kunt vinden over Miranda. Zowel de informatie die ik expliciet geef, alsook de informatie die je over haar krijgt door haar denken en handelen. Wie is Miranda? Hoe ziet ze eruit? Wat voor karaktereigenschappen heeft zij? Is ze bijvoorbeeld nuchter of juist emotioneel? Is ze sympathiek of juist niet? Omschrijf met deze informatie het personage 'Miranda', zodat je een duidelijk beeld krijgt van haar. Verzamel daarna op dezelfde manier alle informatie die je in de tekst kunt vinden over Sander. Maak vervolgens een omschrijving van het personage 'Sander'. Vergelijk Miranda met Sander. Zie je overeenkomsten tussen hen? Of tegenstellingen? Wat valt je op?